

LIFE Project Number

LIFE+ 07 NAT/EE/000120

Mid-term Report

Covering the project activities from 01.02.2009 to 31.12.2010

Reporting Date

31.01.2011

LIFE+ PROJECT NAME

**“Saving life in meanders and oxbow lakes of Emajõgi River on
Alam-Pedja NATURA 2000 area“**

Acronym

HAPPYFISH

Data Project

Project location	ESTONIA
Project start date:	01.02.2009
Project end date:	30.11.2012
Total budget	€ 1 157 546
EC contribution:	€ 573 615
(%) of eligible costs	49,55%

Data Beneficiary

Name Beneficiary	Eesti Loodushoiu Keskus / Wildlife Estonia (NGO)
Contact person	Mr Mart Thalfeldt
Postal address	Veski 4, 51005 Tartu, ESTONIA
Telephone	+372 7 422 767, +372 50 62369
Fax:	+372 7 422 767
E-mail	info@loodushoid.ee
Project Website	www.loodushoid.ee/happyfish

Sisukord / Table of contents

1 Summary of the activities for the period 01.02.2009-31.12.2010	4
2 Sissejuhatus.....	8
2.1 Üldine olukord	8
2.2 Hinnang projekti eesmärkide ja tööplaani teostatavusele	8
2.3 Esinenud probleemid	8
3 Administratiivne osa	9
3.1 Projekti juhtimise kirjeldus	9
3.2 Projekti organisatsioon (detsember 2010)	9
3.3 Koostöölepingute staatus ja oluline sisu	10
3.4 Esitatud aruanded.....	10
4 Tehniline osa.....	11
4.1 Tegevused	11
4.2 Tegevused järgmise raportini.....	20
4.3 Projekti mõjud:.....	23
4.4 Väljaspool LIFE:.....	23
5 Finantsosa	24
5.1 Projekti eelarve täitmine	24
5.2 Finantsaruanne	24
6 Lisad / Annexes.....	25
Lisa 1 Financial report of project, Eesti Loodushoiu Keskus.....	25
Lisa 2 Financial report of LKÜ Kotkas	25
Lisa 3 Financial report of Keskkonnateabe Keskus.....	25
Lisa 4 Overview of the monitoring results	25
Lisa 5 Photos.....	25
Lisa 6 Poster of the fish tagging campaign	25

1 Summary of the activities for the period 01.02.2009-31.12.2010

The current mid-term report gives an overview of the activities of the HAPPYFISH project conducted from February 2009 to January 2011 by the project executor Wildlife Estonia and project partners.

The project has progressed according to plan. No revisions have been adopted in terms of the project objectives. No obstacles that could postpone the deadlines or bring about substantial changes have occurred during the first 23 months of activities.

Representatives of the external monitoring team have three times inspected the project and expressed their positive impressions about the project performance. In their evaluations they have emphasized the need to pay more attention on the activities promoting the project on international level.

Four regular meetings have been held by the project's steering committee. The activities of the project so far have been evaluated as successful.

Preparations for nature conservation activities have been completed. Projects for removing the sediments from the meander confluences and management of floodplain meadows have been drafted and permits required for respective actions have been obtained. Subcontractors have been selected according to the legal regulation. Contracts with project's subcontractors have been signed and the first activities accomplished.

1) The connections of two oxbow lakes (Pudru and Völlinge) with the main river have been re-opened bringing about positive effect on the river section of 3450 meters long and of 11.8 hectares of water surface. The activities will be continued in 2011. In total, ten connections of oxbow lakes at confluences with Emajõgi River will be cleaned of sediment.

2) 10.4 hectares of spawning grounds have been restored, of which 0.7 hectares in cooperation with the Estonian Fund for Nature and 9.7 by subcontractors. In addition, seven new potential spawning grounds have been created. Altogether, the area of managed spawning grounds covers 50 hectares, of which 30 hectares will be realized in 2011.

3) Preparations for the incubation of asp (*Aspius aspius*) and its introduction to Emajõgi River have been carried out. Cooperation contract has been signed with Haaslava Fish Farm. Fish (*Aspius aspius*) caught during the fieldwork have been transferred to wintering ponds. The first 50 individuals were introduced in autumn 2009. Incubation will be launched in 2011. A cooperation network involving professional fishermen from the Emajõgi River area was established to obtain broodstock. Preparations for catching fish have been done.

4) Preparations for bio-telemetric surveys on migration and habitats of asp have been done, including consultations with Finn Okland, an internationally acknowledged expert on telemetry, and acquiring of equipment needed for carrying out the surveys. Tagging and surveys will be started after incubation in 2011.

5) Data on fish fauna of oxbow lakes and various river characteristics have been gathered during fieldwork. Collected data provides good basis for elaboration of guidelines for the monitoring of protected species and composing publicity materials. Report about preliminary outcomes of the project is available at the project's website and at the Environmental Registry

run by the Environmental Information Center. The first draft of guidelines can be accessed at the project's website. The first version of the booklet providing overview of the project to the public has been drafted.

As to the public dissemination activities, the first study camp was organized by the associated beneficiary, the Nature Conservation Association *Kotkas* in July 27–29, 2010 in Palupõhja, Alam-Pedja. Thirty children 13–18 years of age took part in the event. Children were taught wildlife of Emajõgi River and oxbow lakes, as well as nature conservation issues and values of Natura areas by experts. Children were also engaged in practical activities associated with the riverine wildlife. Two study camps will be organized in 2011.

Three meetings with media representatives have been held. Eleven articles in national and county-level newspapers have been published. Episodes of the project's activities were produced for the Estonian National Broadcasting program *Osoon* and for the news of the commercial broadcasting TV3. The project has received a great deal of positive feedback from media, local municipalities and public servants, as well as from local people, fishermen and other people.

Six information days providing locals and nature conservation and environmental experts with project data have been held. Active awareness raising activities on local-level will be continued in 2011.

Experiences in floodplain meadows management were exchanged at the meetings with the team working on the elaboration of national management plan for valuable grassland communities and floodplain meadows.

In cooperation with the Estonian Fund for Nature international events of voluntary conservation work for international promotion of the project and experience exchange were carried out in 2010. These events comprised clean-up activities on floodplain meadows.

Plans for 2011 include:

1. To enhance the cooperation with the LIFE communication team;
2. To maintain and update both Estonian and English versions of the project's website;
3. To get acquainted with and visit analogous projects in Europe, sharing the information and experience;
4. To participate in at least one international seminar.

The project's website at www.loodushoid.ee/happyfish is constantly being updated.

Problems and changes concerning the project

1) The legal status of one of the associated beneficiary, the Environmental Information and Technology Centre (ITC), has changed. ICT and the Center of Forest Protection and Silviculture was united and a new state agency Estonian Environmental Information Center (EEIC) was established compliant with the decree No 2462 of 23 December 2009 by the ministry of the environment. The EEIC statute was enacted on 16 March 2010 by the decree of the ministry of the environment and the agency started operating on 1 April 2010. EEIC is involved in the implementation of the project as a legal successor of EICT. A respective amendment was made in the contract between Wildlife Estonia and European Commission on 8 November 2010.

- 2) Due to extreme high water levels in 2009 and 2010 no more than two of the planned four confluences of oxbow lakes with the main river have been restored up to now. The task set in the meadow management plan to recondition 20 hectares of alluvial meadows was not completely fulfilled because of the inapt weather conditions. The area of meadows managed so far is 10.4 hectares. However, possible ways of overcoming obstacles like this were considered when drafting the project and thus, the planned activities will be completed on time. In addition, experiences obtained during the works as well as the competence and adaptability of subcontractors gives confidence regarding the successful accomplishment of the project.
- 3) The joint European currency was adopted in Estonia on 1 January 2011. The changeover from EEK to EUR facilitates the project-related accounting.

Table 1 presents the budget fulfilment of the project as of 31 December 2010. Total budget has been fulfilled by 45% up till now, while on the time-scale, 48% of the project's duration has passed comparatively. The contribution of LIFE+ Program so far has been 229 446 €. The total costs of the project by 31.12.2010 compared to the LIFE+ contribution are 228%.

Project costs comply with those foreseen in the project application.

Table 1: Budget fulfillment (31.12.2010)

Budget breakdown categories	Total cost in €	Costs incurred from the start date to 31.12.2010 in €	% of total costs
1. Personnel	567 543	263 816,3	46,48
2. Travel and subsistence	73 103	26 274,14	35,94
3. External assistance	294 692	97 927,78	33,23
4. Durable goods	101 975	93 386, 78	91,58
Infrastructure	-		
Equipment	101 975	93 386,78	91,58
Prototype	-		
5. Land purchase / long-term lease	-		
6. Consumables	43 700	19 186,23	43,9
7. Other Costs	52 250	7610,66	14,57
8. Overheads	24 283	14 459,24	59,54
TOTAL	1 157 546	524 075,57	45,27

DELIVERABLE PRODUCTS OF THE PROJECT

Name of the Deliverable	Code of the action	Deadline	Status 31.12.2011
Detailed action plan with relevant timetable elaborated.	A.1	10.03.2009	Updated
Monitoring guidelines developed and proposed requirements are available for the National Monitoring Program.	A.3	31.12.2010	First draft available at home page, delivered to the national register
Booklets finally composed and published: in total 500 in Estonian and 200 in English language.	D.2	30.10.2012	First layout designed
First posters for 4 yearly campaigns for return of fish tags have been composed.	D.4	30.09.2009	Designed and distributed to the relevant targets
Layman's report produced and published in Estonian and in English.	D.6	30.11.2012	Coming
Financial audit carried out	E.4	30.01.2013	Auditor nominated
Production of After-LIFE Conservation Plan	E.5	30.11.2012	Coming

MILESTONES OF THE PROJECT

Name of the Milestone	Code of the action	Deadline	Status 31.12.2011
Steering committee is formed, working principles of the committee are set and meeting schedule is set and first kick-off meeting is held.	A.2	31.03.2009	Formed, 4 meetings organised
Detailed design for 10 rehabilitated connections of meanders ready	C.1	31.11.2009	Completed
10 rehabilitated connections of meanders (oxbow lakes) with the River Emajõgi in Alam-Pedja Natura 2000 area.	C.1	30.09.2011	Re-opened 2 meanders
Detailed design for restoration of 17 spawning sites	C.2	31.11.2009	Completed
17 spawning sites restored in Alam-Pedja Natura 2000 area.	C.2	30.09.2012	Restored 10,4 ha, 7 sites
50 000 one summer old youngs reintroduced into River Emajõgi completed	C.3	31.10.2012	Reintroduced 50 pcs
Project web-page available to public	D.1	30.06.2009	Completed, updated
First study camp carried out	D.3	31.08.2010	Completed
First yearly campaign held for return of fish tags.	D.4	01.10.2009	Completed
First project-related article published.	D.5	31.11.2009	Completed
First annual monitoring carried out	E.3	30.11.2009	Completed

2 Sissejuhatus

2.1 Üldine olukord

Projekt Happyfish on edenenud plaanipäraselt. Projekti vajalikkus ja eesmärgid ei ole muutunud. Projekti kaasfinantseerijate osas muudatusi ei ole. Seotud abisaajad täidavad sõlmitud lepinguid. Muutunud on ühe seotud abisaaja- Informatsiooni- ja Tehnoloogia Keskuse juriidiline staatus. Vastav Euroopa Komisjoni ja Eesti Loodushoiu Keskuse vaheline lepingu muudatus No 1 on vormistatud 8. novembril 2010. Käesolevas staadiumis vajaliku personaliga on lepingud sõlmitud. Projekti juhtkomitee on regulaarselt hinnanud projekti arengut, kokku on toimunud 4 töökoosolekut. Kinnitatud tööplaanis muudatusi ei ole ja töö kulgeb vastavalt plaanile. Enamus tööks vajalikust varustusest on soetatud ja spetsifikatsioonid koostatud. Välitööd projekti alal jätkuvad. Alustatud on põhitegevuste elluviimisega. Avalikkuse teavitamine on toimunud aktiivselt. Projekti tutvustav interneti koduleht on loodud ja pidevalt kaasajastatud. Projektiala tähistamiseks on paigaldatud stend käidavasse kohta projektiala keskkusse Palupõhja külas. Projekti on korduvalt tutvustatud meedias, sh üleriigilise levikuga ajalehtedes, raadios ja televisioonis.

2.2 Hinnang projekti eesmärkide ja tööplaani teostatavusele

Projekti eesmärkides muudatusi ei ole ja projekt on teostatav. Projekti tööplan on koostatud arvestades võimalikke riske, et saavutada kokkulepitud tulemused tähtaegselt.

2.3 Esinenud probleemid

2.3.1 2009. a muutus riiklik käibemaks 18 protsendilt 20 protsendile, kuid projektile negatiivset mõju see ei avaldanud.

2.3.2 1. jaanuarist 2011.a. võeti Eesti Vabariigis kasutusele ametliku maksevahendina euro. Antud muudatus ei mõjuta projekti negatiivselt, pigem positiivselt, kuna lihtsustab arvestust ja asjaajamist. Üleminekuga probleeme ei kaasnenu.

2.3.3 Kuna 2009. ja 2010. aastal on Emajões olnud erakordselt kõrge veeseis, siis on see mõnevõrra mõjutanud tegevuste C1 ja C2 teostamist. Käesolevaks ajaks on avatud 2 vanajõe suudmed. Tavapärase ilmastikuolude korral oleks olnud võimalik avada rohkem kui 2 vanajõe suudmed (lootsime avada 2010. a. 4 suuet). Samas on allhankija saanud väärtuslikud kogemused ja on leitud lahendused erinevate meetoditega tööde teostamiseks sõltumata ilmast. Kui 2010. a. kasutati kaevetöödeks maad mööda liikuvat tehnikat, siis töövõtja on valmistunud vajadusel kasutama ka ujuvat tehnikat.

Sama probleem mõjutas ka luhtade hooldust, kuid eesmärkide saavutamine ei ole ohus. 2010.a. taastati 10 ha luhakoelmuid ja saadi kogemus, mis aitab teostada järgnevaid töid.

Loodetavasti 2011. a Emajõe vee tase tuleb tavaline ja plaanitud tegevused viiakse ellu vastavalt kinnitatud tööplaanile ja käesoleva aasta lõpuks on tööd teostatud.

3 Administratiivne osa

3.1 Projekti juhtimise kirjeldus

Projekti juhtimiseks vajalik meeskond on moodustatud. Projekti juhtimise võtmeisikuteks on juhtkomitee, projektijuht, looduskaitse vanemeksperdid ja projektijuhi abi. Juhtkomitee koosseisus muudatusi ei ole.

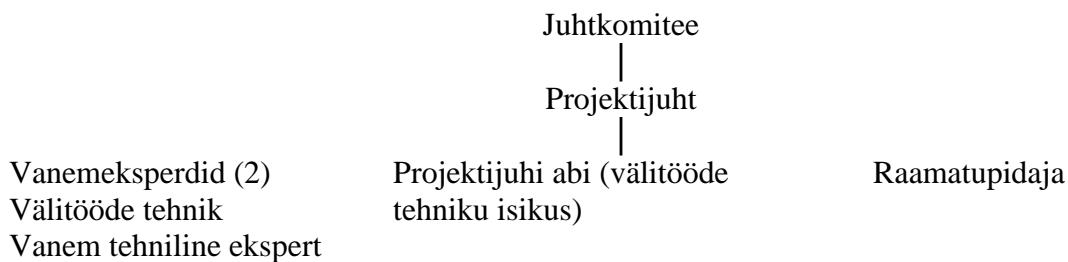
Projekti juhtimine on olnud edukas. Projekti finantseerimine on tagatud. Kaasfinantseerijaga on korraldatud 12 kohtumist, mille tulemusena on sõlmitud täpsustatud finantseerimislepingud. Koostööpartneritega on koostöölepingud sõlmitud ja tööplaanid kooskõlastatud.

Seotud abisaajatega on toimunud 25 kohtumist. Seotud abisaajad on oma kohustused täitnud ja vastava aruandluse esitanud.

Välise seirerühma esindajate projekti ülevaatused on toimunud 26.05.2009, 29.04.2010 (Tiina Peil) ja 10.11.2010 (Luule Sinnisov). Hinnangud projekti edenemisele on olud positiivsed. Tähelepanu on juhitud vajadusele tutvustada projekti ka rahvusvahelisel tasandil.

3.2 Projekti organisatsioon (detsember 2010)

Projekti juhtimise võtmeisikuteks on juhtkomitee, projektijuht, looduskaitse vanemeksperdid, projektijuhi abi, raamatupidaja, välitööde tehnik ning vanem tehniline ekspert:

Projektijuht vastutab projekti eesmärkide saavutamise ning tegevuste elluviimise eest. Vanemeksperdid vastutavad nii looduskaitse kui ka ihtüoloogiliste tegevuste korraldamise eest. Projektijuhi abi tagab projektijuhi assisteerimise, lisaks kodulehe sisu haldamise, kalamärgiste tagastamise kampaania läbiviimise, trükiste valmistamise ja lihtsamate GIS-põhise andmebaasiga seotud ülesannete täitmise. Kuna algselt projektijuhi abina töötanud inimene 2009. a. septembris lahkus isiklikel põhjustel töölt, siis otsustati poolte kokkuleppel suurendada välitööde tehniku töökoormust ja anda talle täita ka projektijuhi abi tööülesanded. Antud lahendus on ennast õigustanud ja ülesannete täitmisel mingeid probleeme ilmnenu ei ole. Eeldatavasti jätkub selline töökorraldus projekti lõpuni.

Raamatupidaja tegeleb projekti raamatupidamisega. Vanem tehniline ekspert täidab järelevalveinseneri ülesandeid. Tööülesannete täitmisel probleeme ilmnenu ei ole, tööd on korraldatud hästi, allhankijatega on lepingud sõlmitud ning esimesed edusammud on saavutatud.

3.3 Koostöölepingute staatus ja oluline sisu

Seotud abisaajatega sõlmitud lepingute täitmine toimub plaanipäraselt.

Looduskaitseühing Kotkas on läbi viinud esimese 3-päevase õppelaagri loodushuvilistele noortele. Laager toimus 27.-29.07.2010 ja oli väga edukas. Laagrist võttis osa 30 last.

2011. aastal on plaanis korraldada kaks laagrit.

Keskkonnaministeeriumi Keskkonnateabe Keskuse (endine Info- ja Tehnokeskus) ülesanne on projekti käigus kogutud andmete ja juhendmaterjalide esitamine riiklikus keskkonnaregistris. Seoses riiklike struktuuride liitmisega muutus 2010. a. 1. aprillist ITK juriidiline staatus- asutus ühendati Keskkonnaministeeriumi Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskusega ja moodustati uus juriidiline isik Keskkonnaministeeriumi haldusalas Keskkonnateabe Keskus. Uus asutus võttis üle ITK kohutused ja projekti täitmist antud muudatus ei ohusta. Vastavad lepingud nii KTK kui ka Euroopa Komisjoniga on sõlmitud.

Olulised koostöölepingud on sõlmitud allhankijatega tööde teostamiseks. Leping vanajõgede suudmete puhastamiseks setetest (tegevus C1) on sõlmitud AS K&H Käesolevaks ajaks on tööd teostatud kahel vanajõel- Pudru ja Völlinge koolus. Kaheksa ülejäänud jõge taasavatakse vastavalt plaanile 2011. a.

Koelmute taastamiseks (tegevus C2) on sõlmitud leping OÜ Melior-M. 2010. a. hooldati väärtuslikke kudealasid ettevõtja poolt 9,3 ha. Tegevuse C1 käigus puhastati luhta võsast kokku 0,4 ha.

Tõugja (*Aspius aspius*) inkubeerimiseks ja Emajõkke asustamiseks on sõlmitud koostöölepe Haaslava kalamajandiga. (tegevus C3). 2010. a. asustati esimesed 50 noorkala. Tiikidesse on talvituma viidud seniste püükide käigus tabatud isased tõugjad. Suguküpsete tõugjate püügiks on loodud sidemed Emajõe süsteemis tegutsevate professionaalsete kaluritega. Samuti on korraldatud märgiste tagastamise kampaania ja teavitatud harrastuskalureid tõugja püükidega seotud tingimustest. Kõikide eelduste kohaselt peaks 2011. a. kevadeks olema Haaslava kalamajandis inkubeerimiseks vajalik arv suguküpseid kalu ja inkubeerimine teostatud .

3.4 Esitatud aruanded

Projekti algusest on esitatud algetapi aruanne 24.07.2009. Aruanne on elektrooniliselt saadaval kodulehel.

4 Tehniline osa

Projekti käigus teostatakse kaks otseselt jõelise elupaiga (elupaigatüüp 3260) kvaliteeti parandavat tegevust:

- 1) setete eemaldamine vanajõgede suudmetest (C1);
- 2) kalade kudealade taastamine (C2).

Elupaiga tüüpi 6450, lamminiite puudutab projekt piiratud ulatuses. Koelmute taastamiseks niidetakse lamminiitusid kitsal (tavaliselt kuni 100 m) alal vahetult vanajõgede ja Emajõe kaldal. Kuna koelmute hooldustegevused (niitmine ja võsa eemaldamine) kattuvad otseselt lamminiitude hooldusel (botaanilistel ja ornitoloogilistel eesmärkidel) kasutatavate meetoditega, siis Happyfish projekti tegevused aitavad kaasa lamminiitude taimekoosluste ja lindude ning selgrootute elupaikade taastamisele ja korrashoiule. Kokku hooldatakse luhakoelmute taastamise käigus 50 ha lamminiitusid.

Otseselt looduskaitseline on ka Loodusdirektiivi II lisa kalaliigi tõugja (*Aspius aspius*) kalamajanduslik inkubeerimine ja taasisustamine Emajõkke (tegevus C3). Tõugja populatsiooni suurendamiseks taasisustatakse Emajõkke 50 000 ühe aasta vanust maimu.

4.1 Tegevused

4.1.1 Tegevus A1: Detailse tööplaani ja ajakava koostamine.

Tööplan koos ajakavaga on koostatud ja kinnitatud juhtkomitee poolt esimesel töökoosolekul 31.03.2009 (esitatud algetapi aruandega). Tööplaani täitmine on toodud graafikus 1.

ACTION PLAN			2009			2010			2011			2012		
	Short name of action													
	Progress reports	Proposed												
		Actual												
A.1	Elaboration of detailed project action plan and timetable	Proposed												
		Actual												
A.2	Formation of project steering committee	Proposed												
		Actual												
A.3	Development of guidelines for monitoring the Natura 2000 riverine habitats and fish species	Proposed												
		Actual												
C.1	Rehabilitation the connections of meanders (oxbow lakes) with the river	Proposed												
		Actual												
C.2	Restoration of spawning grounds	Proposed												
		Actual												
C.3	Reintroduction of <i>Aspius aspius</i>	Proposed												
		Actual												
D.1	Project website	Proposed												
		Actual												
D.2	Issuing of booklets related to the targeted riverine Natura 2000 habitats and fish species	Proposed												
		Actual												
D.3	Study camps focussing on Natura 2000 values of Estonian rivers	Proposed												
		Actual												
D.4	Campaign for return of fish tags	Proposed												
		Actual												
D.5	Introduction of Habitats Directive Annex II fish species and their habitats in media (radio, TV, papers), seminars and international conferences	Proposed												
		Actual												
D.6	Composing a layman's report	Proposed												
		Actual												
E.1	Project management	Proposed												
		Actual												
E.2	Project steering committee	Proposed												
		Actual												
E.3	Monitoring of the project results	Proposed												
		Actual												
E.4	Project audit	Proposed												
		Actual												
E.5	After-LIFE Conservation Plan	Proposed												
		Actual												

Graafik 1. HAPPYFISH tööplaani täitmine detsember 2010. a.

4.1.2. Tegevus A2: Projekti juhtkomitee moodustamine.

Moodustatud on 9-liikmeline juhtkomitee, kus on esindatud Põllumajandusministeerium, Keskkonnaministeerium, Keskkonnaamet, kohalik omavalitsus (Puhja vald), kaasfinantseerija Keskkonnainvesteeringute Keskus ja seotud abisaajad Looduskaitseühing Kotkas ning Keskkonnateabe Keskus. Toimunud on neli töökoosolekut- 03.04.2009, 22.05.2009, 29.10.2009 ja 25.08.2010. Juhtkomitee on hinnanud projekti arengut heaks. 2011.a toimuvad korralised koosolekud projekti alal hindamaks teostatud töid ja vajadusel mujal projektiga seotud kohtades.

4.1.3 Tegevus A3 : Juhendite koostamine Natura 2000 liikide ja elupaikade seire korraldamiseks.

Andmete kogumine ning töötlemine käib. Tegevus toimub plaanipäraselt. Andmed on edastatud Keskkonnateabe Keskusele, kus need sisestatakse riiklikku Keskkonnaregistrisse. Valikuline kokkuvõte esimeste tulemustega on toodud lisa 4 ja kodulehel.

Esialgne juhend vanajõgedes kaitsealuste kalaliikide seireks on koostatud ja esitatud Keskkonnateabe Keskusele. Juhend on elektroonilisel saadaval kodulehel.

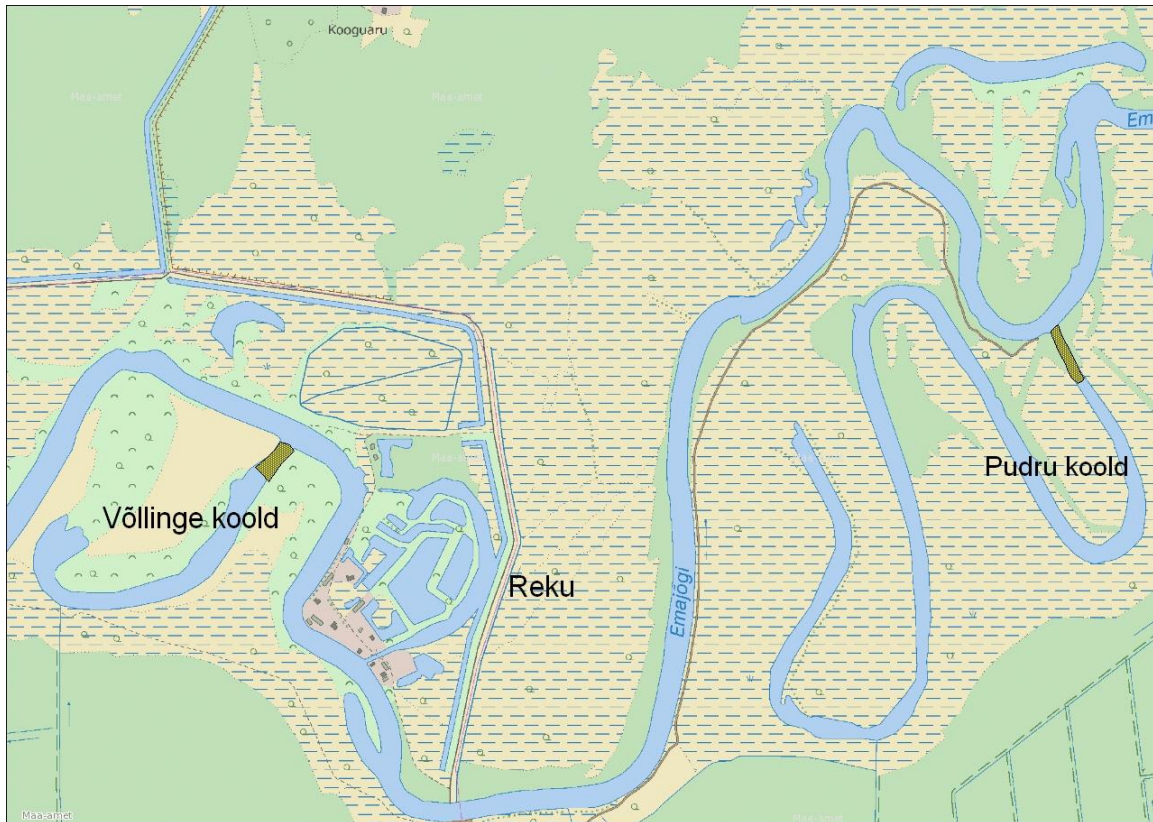
Andmebaasi täiendamine jätkub vastavalt projekti muude tegevuste toimumisega ja tulemuste saavutamisele. Seoses sellega täiendatakse vastavalt ka juhendit. Lõplik juhend koostatakse 2011. a. jooksul.

4.1.4 Tegevus C1: Setete eemaldamine vanajõgede ja Emajõe ühenduskohtadest.

Projekti käigus eemaldatakse setted vähemalt 10 olulisema vanajõe ja Emajõe ühenduskohtadest. Tegevuste lõpuleviimise tähtaeg on 30.09.2011.

Projekti tegevuse C1 (vanajõgede suudmete süvendamine) teostamiseks on vajalik Keskkonnaameti poolt väljastatav vee erikasutusluba. Kohalikke omavalitsustega on tegevused kooskõlastatud. Vee erikasutusluba L.VV/317644 on väljastatud 18.11.2009. Projekti tulemuste ja kalastiku seireks vajalikud eripiüügiload on olemas. Liikumislload kaitseala liikumiskeeldudega vööndites on olemas.

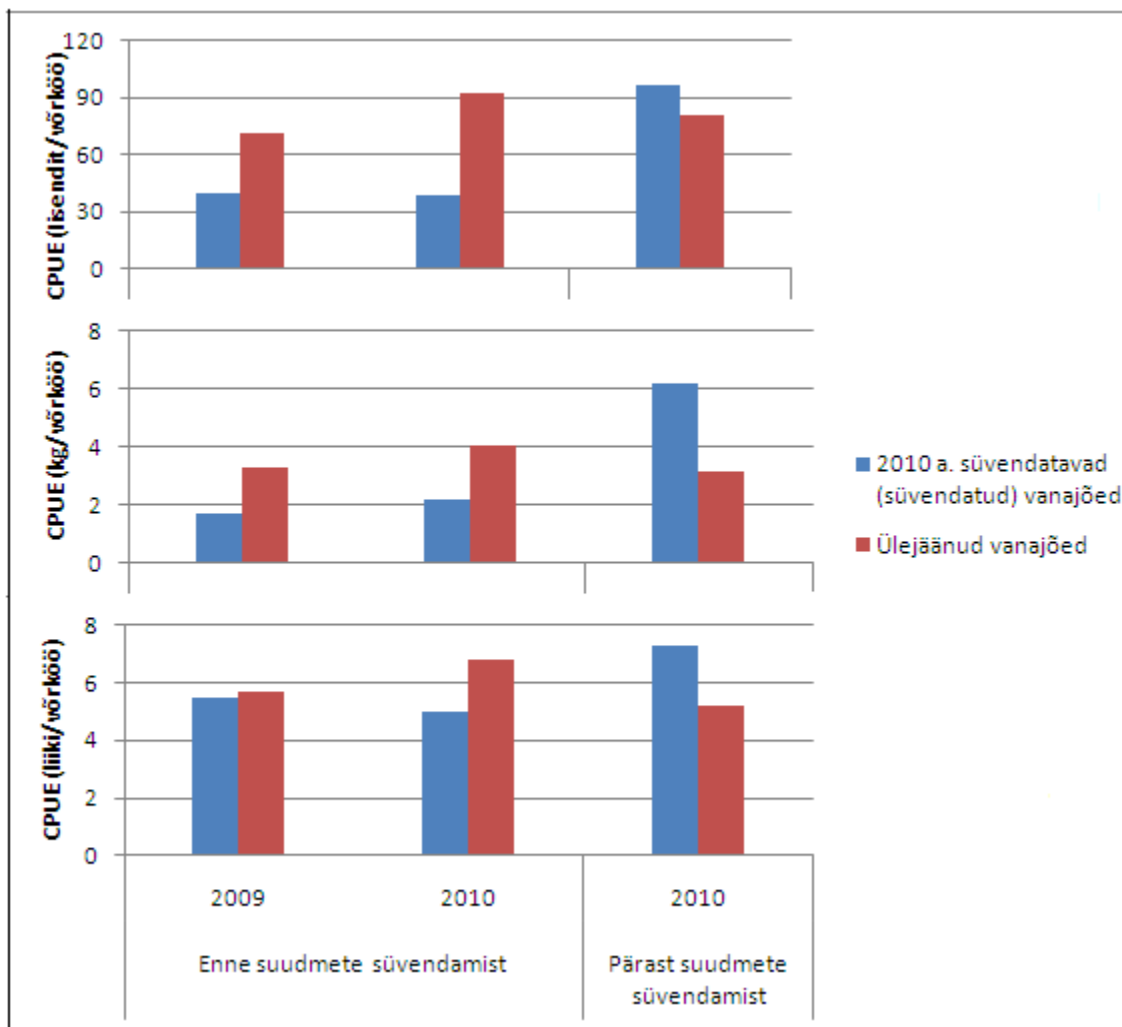
Leping tööde teostamiseks on sõlmitud aktsiaseltsiga K&H. Tööd on teostatud kahel vanajõel-Pudru ja Völlinge, tööde kvaliteet on väga hea (joonis 1, lisa 5 fotod 2, 3, 4, 5, ja 6).

Joonis 1 2010. a avatud vanajõed Völlinge ja Pudru

2010. a oli kavas teostada tööd neljal Emajõe paremkalda vanajõel- Samblasaare, Kupu, Völlinge ja Pudru. Kahjuks ei võimaldanud 2010. a pikaajaline erakordselt kõrge veeseis kõiki planeeritud suudmeid avada. Töödega sai alustada augustis ja sügisene vee tõus algas juba septembris. Selle ajaga jõuti avada Völlinge ja Pudru vanajõe suudmed. Rahul võib olla tööde kvaliteediga. Tööd teostati professionaalselt ja arvestades keskkonnakaitselisi nõudeid mis on äärmiselt oluline parima lõpptulemuse saavutamisel. Töövõtja sai olulise kogemuse, kuidas looduslikud tingimused võivad mõjutada tööde teostamist ja on valmis kasutama alternatiivseid meetodeid, et tööd ettenähtud ajaks kvaliteetselt lõpetada.

Suudmete avamise positiivset mõju kalastikule näitavad esimesed seire tulemused (joonis 2). Pikem aruanne on toodud lisa ...

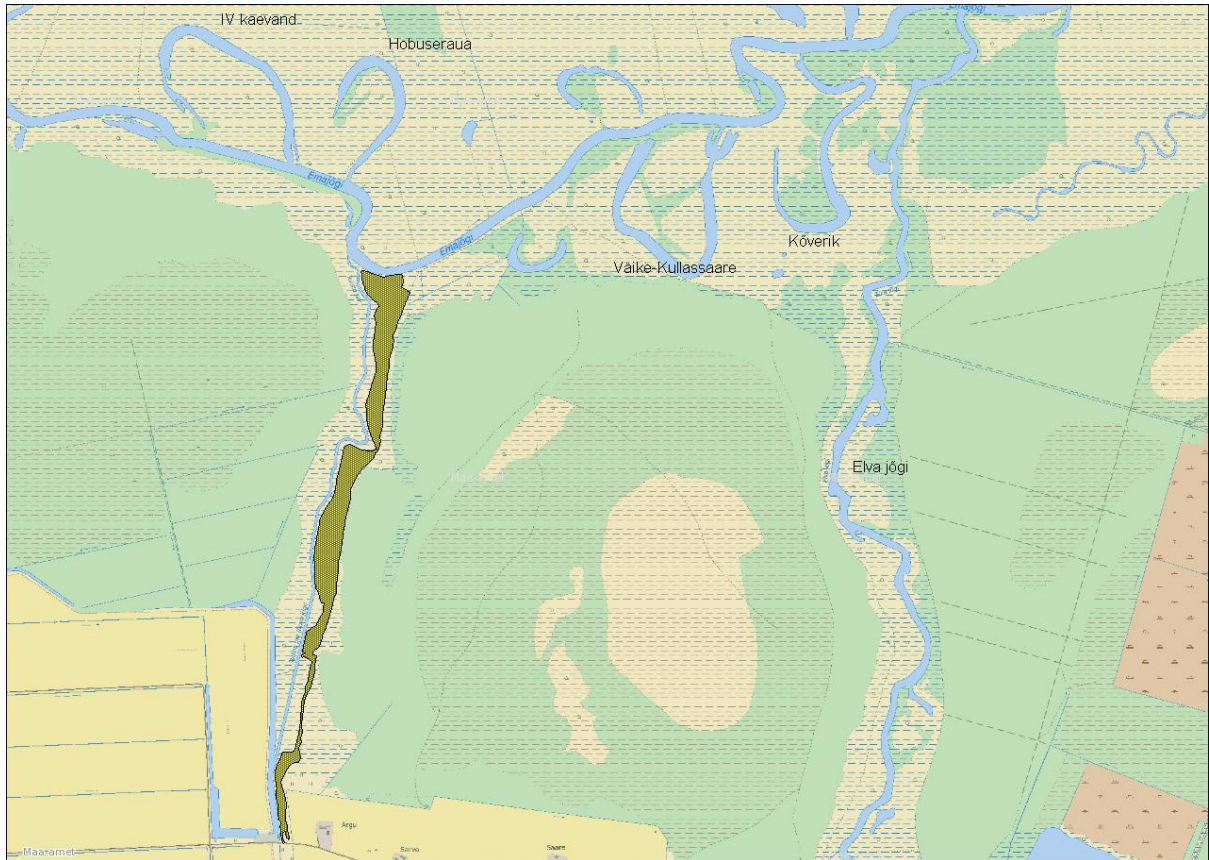
Joonis 2. Vanajõgede suudmete süvendamise ja kalade arvukuse (CPUE, kalade arv võrköö kohta), saagikuse (CPUE, kalade mass võrköö kohta) ning liikide hulga (CPUE, liikide arv võrköö kohta) vaheline seos. Võrreldud on aastate 2009 ja 2010 hilissuviseid-sügiseseid püüke. Osade vanajõgede suudmed avati 2010. a. sügisel.

4.1.5 Tegevus C2: Kalade kudealade taastamine.

Tööde teostamise tähtaeg on 30.09.2012. Tegevus toimub plaanipäraselt. 2010. a. hooldati kudealaid Alam-Pedja looduskaitsealal kokku 10,4 ha. Eestimaa Looduse Fondi poolt korraldatud rahvusvaheliste talgute käigus korrastati potentsiaalseid koelmuid 0,7 ha Palupõhja küla lähistel Kupu vanajõe kaldal (joonis 3, lisa 5 foto 11) ja alltöövõtja OÜ Melior-M poolt 9,3 ha Ulila asula lähistel Soova oja luhal (joonis 4, lisa 5 fotod 7, 8, 9 ja 10). Tegevuse C1 käigus eemaldati võsa avatud vanajõgede kallastelt kokku 0,4 ha. Seega on lisandunud 7 koelmuteks sobivat ala.

Joonis 3 Kupu koolu võsa eemaldamine 2010. a ELF rahvusvaheliste talgute käigus

Joonis 4 Soova oja luha hooldus 2010. a

Tööde teostamine jätkub 2011. a. vastavalt ilmastikuoludele. Plaanis on hooldada 25 ha koelmuid.

Projekti käigus saadud luhtade hoolduse kogemust jagati poollooduslike niidukoosluste hoolduskava koostavale töörühmale. Osaleti töörühma koosolekul 20.10.2010. a Palupõhjas ja kavade avalikul arutelul 20.01.2010 Tartus. Kava koostamist koordineerib Riiklik Keskkonnaamet.

4.1.6 Tegevus C3: *Aspius aspius* (tõugjas) taasasustamine.

Projekti käigus püütakse projekti alalt suguküpsid kalu ning inkubeeritakse ja kasvatatakse kalamajandi tingimustes maimud 1 aasta vanuseks. Kokku taasasustatakse projekti alale vähemalt 50 000 tõugja (*Aspius aspius*) maimu. Tähtaeg on 31.10.2012. Tegevustega on alustatud. Sõlmitud on paljundamiseks vajalikud lepingud kalamajandiga. Paljundamiseks vajalik kompetents on omandatud. 03.11.2009.a märgistati ja asustati Emajõkke 50 kala (Lisa 5, fotod 12 ja 13).

2009. ja 2010. a. õnnestus püüda ainult isaseid suguküpsed tõugjaid, millised on viidud Haaslava kalamajandi tiikidesse talvituma. Projekti edukaks täitmiseks vajaliku arvu täiskasvanud isendite saamiseks on loodud suhted ja alustatud koostööd Emajõe süsteemis tegutsevate professionaalsete kaluritega. Kalamärgiste tagastamise kampaania käigus on informatsioon edasi antud ka harrastuskalastajatele.

4.1.7 Tegevus D1: Projekti koduleht.

Projekti koduleht on loodud ja kättesaadav aadressil www.loodushoid.ee/happyfish. Toimub pidev kodulehe uuendamine.

Palun arvestage EK 07. jaanuari 2011 kirjas toodud soovitusi kodulehe arendamiseks. Eks nad Komisjonis vaata kodulehte ka sel ajal, kui aruannet loevad.

4.1.8 Tegevus D2: Projekti Natura 2000 liike ja elupaiku tutvustava bukleti loomine.

Alustatud on vajaliku materjali kogumist. Soetatud on vajalik fototehnika ja tehtud välitöid informatsiooni kogumiseks. Tegevus toimub plaanipäraselt. Esimene variant eesti keelsest bukletist on kujundatud ja antakse trükisena välja 2011. a. esimeses kvartalis. Inglise keelne variant valmib 2011. a. jaanuaris. Buklett tehakse kättesaadavaks kodulehel peale lõpliku kujunduse valmimist 2011. a jaanuaris

4.1.9 Tegevus D3: Natura 2000 jõeliste elupaikade väärtusi tutvustavate õppelaagrite korraldamine.

Loodukaitseühing Kotkas korraldas esimese õppelaagri. Laager toimus 27.-29. juulil 2010 Alam-Pedja looduskooli keskuses Palupõhjas ja oli väga õnnestunud. Laagris osales 30 last vanuses 13-18. Kolme päeva jooksul tutvuti Emajõe ja vanajõgede loodusega, kuulati ekspertide ettekandeid looduskaitsest ja Natura väärtustest ning saadi ka ise proovida mitmeid jõeeluga seotud praktilisi tegevusi. Küllastati Eesti Maaülikooli Limnoloogiakeskust ja seal asuvat Järvemuuseumi (Lisa 5, fotod 16 ja 17).

2011. a. on plaanis korraldada kaks laagrit.

4.1.10 Tegevus D4: Kalamärgiste tagastamise kampaania läbiviimine.

Tegevus toimub plaanipäraselt. Informatsiooni on kogutud ja edastatud pidevalt. Kalastajatele ja keskkonnateenistuse spetsialistidele korraldatud kokkusaamised toimusid 31. märtsil 2009. a. ja 2010. a. 30. aprillil Tartus Keskkonnaameti kaasabil. Üritusel on osalenud aktiivsem osa piirkonna harrastus- ja kutselistest kaluritest. 2011. a on kavas traditsiooniliselt korraldada infopäev koos märgise tagastajate vahel auhindade väljaloosimisega (lisa 5, foto 18).

4.1.11 Tegevus D5: Kaitsealuste liikide ja elupaikade tutvustamine meedias, seminaridel ja rahvusvahelistel konverentsidel.

Projekti tutvustati Life+ Kick-off infopäeval Helsingis. Toimunud on kaks projekti tutvustavat seminari kohalikele harrastus- ja elukutselistele kalameestele 31.03.2009 ja 30.04.2010 Tartus.

Riikliku Keskkonnainspeksiooni, Keskkonnaameti ja Keskkonnaministeeriumi spetsialistidele ja ametnikele on projekti tutvustatud 08.04.2009 Tallinnas, Keskkonnaministeeriumi kalandusteemalisel seminaril 16.-17. juunil 2010.a. Vehendis, 26.-27. oktoobril 2010.a. Lääne-Virumaal ja Keskkonnainvesteeringute Keskuse 10 aastapäeva tähistamisel Tallinnas.

Projektiala keskusesse Alam-Pedja looduskaitsealal Palupõhja külas on paigaldatud projekti ning kaitsealuseid kalu tutvustav stand (Lisa 5, foto1).

Ilmunud on artiklid vabariiklikus päevalehes Postimees 02.04.2009, Jõgeva maakonnalehes Vooremaa 13.06.2009, vabariiklikus päevalehes Eesti Päevaleht 20. juunil 2009. a, nädalalehes Ärioleht 20. juunil 2009.a., uudisteagentuuri Baltic News Service (BNS) portaalis 12.05.2009. a., ajakirjas Kalastusinfo 06.11.2009, vabariikliku levikuga Maalehes 04.08.2010, Eestimaa Looduse Fondi kodulehel 04.08.2010, ajalehes Postimees 06.08.2010, Maalehes 21.10.2010, Viljandi maakonna lehes „Sakala” 21.10.2010.

Kokku on ilmunud ajalehtedes ja elektroonilistes keskkondades 12 projekti kajastavat uudist. Lisaks on projektist valminud 14 min pikkune lõik riikliku televisiooni saatele “Osoon”, mida näidati 18.10.2010. Kommertstelejaam TV3 kajastas projekti tegemisi 17.10.2010. a õhtustes uudistes.

Toimunud ürituste kohta on informatsioon ka kodulehel.

4.1.12 Tegevus E1: Projekti juhtimine.

Projekti meeskond on komplekteeritud vastutavate töötajatega. Moodustatud on projekti juhtkomitee. Koostatud ja kinnitatud on projekti tööplaan.

4.1.13 Tegevus E2: Projekti juhtkomitee.

Projekti juhtkomitee on moodustatud 9-liikmelisena. Juhtkomiteesse kuuluvad oluliste ministeeriumide, Keskkonnateenistuse, kohaliku omavalitsuse, kaasfinantseerija ja abisaajate juhtivad töötajad. Juhtkomitee on vastu võtnud kodukorra ja kinnitanud projekti tööplani. Toimunud on neli töökoosolekut. Juhtkomitee on hinanud projekti tulemused ja vastavuse tööplaanile heaks.

2011. a. toimuvad korralised koosolekud üks projekti alal hindamaks juba teostatud töid ja teine mujal tegevustega seotud kohas.

4.1.14 Tegevus E3 : Projekti tulemuste seire.

Projekti seire toimub kahel tasandil :

- otseselt kaitsekorralduslik. Tegevuste tulemusena koostatakse Alam-Pedja Natura 2000 jõeliste elupaikade ja Emajõe vanajõgede kaitsealuste kalaliikide seire juhend. Juhendid ja tulemused tehakse avalikkusele kättesaadavaks Keskkonnateabe Keskuse (endine Info- ja Tehnokeskus) poolt riiklikus keskkonnaregistris.

- projekti eesmärkide saavutamise ja projekti edukuse seire. Projekti elluviimise seire toimub projekti juhkonna ja juhtkomitee tasandil. Tulemuste mõõtmiseks kasutatakse indikaatoreid, mis esitati koos algetapi aruandega. Projekti positiivsele mõjule viitab ka ülaltoodud joonis 2.

4.1.15 Tegevus E4 : Projekti auditeerimine

Projekti audiitori leidmiseks on peetud läbirääkimisi erinevate audiitorbüroodega. Arvestades kuulumist rahvusvahelisse audiitorfirmade ühendusse, vajaliku kompetentsi olemasolu ja ka kogemust erinevate rahvusvaheliste projektide (sealhulgas ka LIFE programmi projektide) auditeerimisel, otsustati teha koostööd audiitorbürooga PKF Estonia OÜ (www.pkf.ee).

4.2 Tegevused järgmise raportini

Järgmise raporti tähtaeg on 31.01.2012. Selleks ajaks läbi viidud tegevused on kirjeldatud alljärgnevalt ning esitatud graafikus 2.

4.2.1 Tegevus A3 : Juhendite koostamine Natura 2000 liikide ja elupaikade seire korraldamiseks.

Juhendi täiendatakse vastavalt kogunenud informatsioonile. Täiendatud juhend on kättesaadav kodulehel ja Keskkonnateabe Keskuse hallatavas keskkonnaregistris.

4.2.2 Tegevus C1 : Setete eemaldamine vanajõgede ja Emajõe ühenduskohtadest.

2011. a avatakse veel 8 vanajõe suudmed. Tööde teostamine sõltub ilmastikuoludest. Tööde teostaja on AS K&H.

4.2.3 Tegevus C2: Kalade kudealade taastamine.

Osaliselt on tööd teostatud. Hooldatakse 25 ha luhta. Tööde teostamine sõltub ilmastikuoludest. Tööd teostatakse alltöövõtjate ja muude looduskaitseliste ühenduste poolt.

4.2.4 Tegevus C3: Aspius aspius (tõugjas) taasasustamine.

Kala on inkubeeritud, poole aasta vanused maimud on kalamajandis kasvamas. Alustatud on tõugja rännete ja elupaikade uuringuid telemeetria abil.

4.2.5 Tegevus D1: Projekti koduleht.

Projekti koduleht on uuendatud.

4.2.6 Tegevus D2: Natura 2000 liike ja elupaiku tutvustava bukleti loomine.

Bukleti materjal on koos, esimene buklett on välja antud ja tehtud kättesaadavaks avalikkusele. Materjali kogumine ja täiendamine jätkub.

4.2.7 Tegevus D3: Natura 2000 jõeliste elupaikade väärtusi tutvustavate õppelaagrite korraldamine.

2011. a on korraldatakse kaks 3-päevast õppelaagrit. Toimumise koht Palupõhja Looduskool. Läbiviija on koostööpartner ja seotud abisaaja Looduskaitseühing Kotkas.

4.2.8 Tegevus D4: Kalamärgiste tagastamise kampaania läbiviimine.

2011. a. viiakse läbi infoseminar spetsialistidele ja kalastajatele. Kampaaniast teavitavad trükised on tehtud ja avalikkusele kättesaadavad. Püütud ja märgistatud on võimalikult palju tõugjat.

4.2.9 Tegevus D5: Kaitsealuste liikide ja elupaikade tutvustamine meedias, seminaridel ja rahvusvahelistel konverentsidel.

Projekti on aktiivselt tutvustatud. 2011. a on ilmunud ajalehtedes 3 artiklit. Osaletud on 2 kohalikul seminaril.

Projekti rahvusvaheliseks tutvustamiseks:

- tehakse aktiivset koostööd Life kommunikatsioonitimiiga;
- uuendatakse regulaarselt kodulehe eesti ja inglise keelset osa;
- külastatakse võimalusel LIFE programmi raames elluviidavate jõeliste elupaikade ja elustikuga seotud projektide poolt korraldatavaid seminare ja vahetatakse informatsiooni vastavate projektidega;
- esitletakse projekti vähemalt ühel rahvusvahelisel konverentsil.

4.2.10 Tegevus E1: Projekti juhtimine.

Projekti meeskond fikseerib pidevalt projekti hetkeseisu ja vastavust tööplaanile. Edastatakse vastavat informatsiooni juhtkomiteele, välise seirerühma esindajatele ja LIFE organisatsioonile.

4.2.11 Tegevus E2: Projekti juhtkomitee.

2011.a. toimub 2 komitee koosolekut. Üks projekti alal hindamaks elluviidud tegevusi ja teine mujal projekti edukaks juhtimiseks olulises kohas.

4.2.12 Tegevus E3 : Projekti tulemuste seire.

Vastavalt uute andmete saamisele täiendatakse vastavat andmebaasi. Seiretulemused on tehtud kättesaadavaks Keskkonnateabe Keskuse poolt hallatavas Keskkonnaregistris. Analüüsitud on projekti eesmärkide täitmist.

4.2.13 Tegevus E4: Projekti audit.

Alustatud on koostööd projekti auditeeriva ettevõttega PKF Estonia OÜ.

ACTION PLAN		2009	2010	2011	2012															
Short name of action																				
	Progress reports	Proposed	■		■	■														
	Actual		■		■		■													
A.1	Elaboration of detailed project action plan and timetable	Proposed	■																	
		Actual	■																	
A.2	Formation of project steering committee	Proposed	■																	
		Actual	■																	
A.3	Development of guidelines for monitoring the Natura 2000 riverine habitats and fish species	Proposed	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
		Actual	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
C.1	Rehabilitation the connections of meanders (oxbow lakes) with the river	Proposed	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
		Actual	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
C.2	Restoration of spawning grounds	Proposed	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
		Actual	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
C.3	Reintroduction of <i>Aspius aspius</i>	Proposed	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
		Actual	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
D.1	Project website	Proposed	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
		Actual	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
D.2	Issuing of booklets related to the targeted riverine Natura 2000 habitats and fish species	Proposed								■										■
		Actual	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
D.3	Study camps focussing on Natura 2000 values of Estonian rivers	Proposed								■										■
		Actual	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
D.4	Campaign for return of fish tags	Proposed		■						■										■
		Actual	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
D.5	Introduction of Habitats Directive Annex II fish species and their habitats in media (radio, TV, papers), seminars and international conferences	Proposed	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
		Actual	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
D.6	Composing a layman's report	Proposed																		■
		Actual																		
E.1	Project management	Proposed	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
		Actual	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
E.2	Project steering committee	Proposed	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
		Actual	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
E.3	Monitoring of the project results	Proposed	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
		Actual	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
E.4	Project audit	Proposed																		■
		Actual																		■
E.5	After-LIFE Conservation Plan	Proposed																		■
		Actual																		

Graafik 2. HAPPYFISH tööplaani eeldatav täitmine 31.01.2012

4.3 Projekti mõjud:

Projekti esimese 23 töökuuga on saavutatud:

4.3.1 Otsesed mõjud:

- 1) Avatud kaks vanajõe kogupikkusega 3450 m ja veepinnaga 11,8 ha, millega on parandatud kalade võimalusi rändeks ja looduslikele oludele vastavalt sobilike elupaikade leidmiseks.
- 2) Puhastatud 10,4 ha luhta ja loodud hinnanguliselt 7 uut koelmuala.
- 3) Kasvanud tõugja populatsioon Emajões.

4.3.2 Kaudsed mõjud:

- 1) Sisendanud kohalikesse elanikesse ja kalastajatesse optimismi kalavarude suurenemise ja jõe ökoloogilise seisundi paranemise osas.
- 2) Positiivselt mõjutanud kohalike omavalitsuste suhtumist looduskaitseprojektidesse looduskeskkonna paranemise, inimestele vaba aja sisustamise võimaluste kasvu ja ka tööhõive võimaldamise kaudu.
- 3) Omandatud ja edasi antud kogemus lamminiitide hoolduse alal.
- 4) Suurenenud ekspertide kompetents kaasaegse biotelemeetria alal.

4.4 Väljaspool LIFE:

- 1) LIFE projekti tegevustesse on kaasatud teiste looduskaitseorganisatsioonide tegevusi, näiteks rahvusvahelised talgud ökoloogilise keskkonna parandamiseks
- 2) Väärtuslike poolloduslike koosluste- niitude riikliku hoolduskava väljatöötamise käigus arvestatakse Happyfish kogemust.
- 3) Veepoliitika raamdirektiivi täitmiseks loodud Vooluveekogude ökoloogilise seisundi parandamise programmi elluviimisel arvestatakse projekti kogemust kalade rändeteede avamise alal.

5 Finantsosa

5.1 Projekti eelarve täitmine

Projekti eelarve täitmine 31. detsembri 2010. a. seisuga on toodud tabelis 1.

Tabel 1: Projekti eelarve täitmine seisuga 31. detsember 2010

Budget breakdown categories	Total cost in €	Costs incurred from the start date to 31.12.2010 in €	% of total costs
1. Personnel	567 543	263 816,3	46,48
2. Travel and subsistence	73 103	26 274,14	35,94
3. External assistance	294 692	97 927,78	33,23
4. Durable goods	101 975	93 386,78	91,58
Infrastructure	-		
Equipment	101 975	93 386,78	91,58
Prototype	-		
5. Land purchase / long-term lease	-		
6. Consumables	43 700	19 186,23	43,9
7. Other Costs	52 250	7610,66	14,57
8. Overheads	24 283	14 459,24	59,54
TOTAL	1 157 546	524 075,57	45,27

Kulud vastavad projekti taotlusele, koostöölepingule ja tööplaanile.

5.2 Finantsaruanne

Finantsaruanne on toodud Lisas 1. Seotud abisaajate aruanded on toodud lisades 2 ja 3.

6 Lisad / Annexes

Lisa 1 Financial report of project, Eesti Loodushoiu Keskus

Lisa 2 Financial report of LKÜ Kotkas

Lisa 3 Financial report of Keskkonnateabe Keskus

Lisa 4 Overview of the monitoring results

Lisa 5 Photos

Lisa 6 Poster of the fish tagging campaign